

L1
Làm quen
với TNGDM

L1.1: Biết TNGDM và nguyên tắc
NGUYEN TAT THANH InOER

L1.2: Liệt kê các cột mốc lịch sử của TNGDM

L1.3: Cân nhắc vai trò cụ thể trong phong trào TNGDM

L2.1: Sử dụng công cụ tìm kiếm để tìm ra TNGDM
L2.2: Lựa chọn TNGDM thích hợp

L2
Tìm kiếm
TNGDM

KHUNG NĂNG LỰC TÀI NGUYÊN GIÁO DỤC MỞ CHO GIẢNG VIÊN (V2.0)

L3
Sử dụng
TNGDM

Creative Commons khác nhau
giấy phép Creative Commons

L4.1: Thiết kế TNGDM
L4.2: Sửa đổi TNGDM
L4.3: Kết hợp TNGDM
L4.4: Cùng tạo lập TNGDM

L4
Tạo lập
TNGDM

L5
Chia sẻ
TNGDM

L5.1: Lựa chọn giấy phép cho TNGDM
L5.2: Gắn giấy phép cho TNGDM
L5.3: Xuất bản TNGDM
L5.4: Quảng bá TNGDM

L6
Sự phạm
được TNGDM
xúc tác

L6.1: Hiểu về TNGDM
TP.HCM, tháng 11, năm 2024

L6.2: Thực hành Sự phạm được TNGDM xúc tác

Tải về: <https://zenodo.org/records/14235530>

HUẤN LUYỆN HUẤN LUYỆN VIÊN THỰC HÀNH KHAI THÁC TÀI NGUYÊN GIÁO DỤC MỞ

LÊ TRUNG NGHĨA

VIỆN NGHIÊN CỨU, ĐÀO TẠO VÀ PHÁT TRIỂN
TÀI NGUYÊN GIÁO DỤC MỞ,

HIỆP HỘI CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC CAO ĐẲNG VIỆT NAM

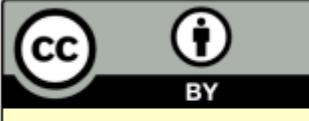
ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0007-7683-7703>

Email: letrungnghia.foss@gmail.com; nghialt@inoer.vn

Nội dung

1. Triết lý của nguồn mở
2. Khuyến nghị Tài nguyên Giáo dục Mở (TNGDM)
3. Cấp phép mở Creative Commons (CC)
4. Khung năng lực (KNL) TNGDM cho Giảng viên
5. Thực hành khai thác TNGDM

Tài liệu này mang giấy phép [Creative Commons Attribution v4.0](#).

Bạn được trao các quyền để sử dụng, chia sẻ, sao chép, phân phối, phân phối lại, áp dụng, pha trộn, tùy biến và xây dựng dựa trên các tư liệu của nó, kể cả thương mại hóa, miễn là bạn ghi nhận công (các) tác giả gốc ban đầu của tài liệu.

Một bản sao giấy phép này có tại: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.

Triết lý của nguồn mở

“Nếu tôi có một quả táo và bạn có một quả táo và chúng ta trao đổi táo cho nhau, thì tôi và bạn mỗi người vẫn sẽ có một quả táo. Nhưng nếu tôi có một ý tưởng và bạn có một ý tưởng và chúng ta trao đổi các ý tưởng đó cho nhau, thì mỗi người chúng ta sẽ có hai ý tưởng”

Bernard Shaw

Hữu hình: quả táo, mảnh đất, ngôi nhà, mỏ dầu, hòn đảo: **sẽ cạn kiệt**

Vô hình: ý tưởng, phần mềm, dữ liệu, tài nguyên dạng số: **sẽ luôn dư thừa**

Nguyên lý cộng lực để phát triển chỉ đúng khi có **VÔ HÌNH & MỞ!**

VÔ HÌNH & ĐÓNG cũng không có giá trị vì không có chia sẻ!

	MỞ	ĐÓNG
VÔ HÌNH	1	0
HỮU HÌNH	0	0

NGUYÊN LÝ CỘNG LỰC ĐỂ PHÁT TRIỂN = MỞ + VÔ HÌNH

Hình được Lê Trung Nghĩa tạo ra
Được cấp giấy phép CC BY 4.0 Quốc tế

Triết lý của nguồn mở so với văn hóa vài ngàn năm lịch sử của Việt Nam

I. DEFINITION AND SCOPE

1. Open Educational Resources (OER) are learning, teaching and research materials in any format and medium that reside in the public domain or are under copyright that have been released under an open license, that permit no-cost access, re-use, re-purpose, adaptation and redistribution by others.
2. Open license refers to a license that respects the intellectual property rights of the copyright owner and provides permissions granting the public the rights to access, re-use, re-purpose, adapt and redistribute educational materials.

Định nghĩa TNGDM - Open Educational Resources (OER) theo UNESCO, 2019

- TNGDM là **các tư liệu dạy, học và nghiên cứu** ở bất kỳ định dạng và phương tiện nào mà **nằm trong phạm vi công cộng (PVCC)** hoặc **có bản quyền đã được phát hành theo một giấy phép mở** cho phép những người khác **không mất chi phí** để truy cập, sử dụng lại, tái mục đích, tùy chỉnh và phân phối lại.
- **Giấy phép mở** tham chiếu tới giấy phép **tôn trọng các quyền sở hữu trí tuệ** của **người nắm giữ bản quyền** và đưa ra sự cho phép trao cho công chúng các quyền để truy cập, sử dụng lại, tái mục đích, tùy chỉnh và phân phối lại các tư liệu giáo dục.

Khuyến nghị TNGDM 2019 của UNESCO -2

Định nghĩa TNGDM cho thấy:

- TNGDM được cấp phép mở là: (1) Có bản quyền!!! (2) Tôn trọng quyền sở hữu trí tuệ của người nắm giữ bản quyền!!! (3) Người sử dụng không mất tiền để truy cập, sử dụng lại, tái mục đích, tùy chỉnh, và phân phối lại tài nguyên đó.
- TNGDM nằm trong PVCC là: (1) hết thời hạn bảo hộ của **Luật SHTT (Điều 27)**; và (2) Tác giả khước từ các quyền và hiến tặng tác phẩm vào PVCC. Cả 2 trường hợp: người sử dụng có quyền tự do không mất tiền để thực hiện 5 hành động trên và không cần phải hỏi thêm sự phép từ tác giả!!!
- **Lưu ý:** (1) Ứng dụng và phát triển TNGDM không đồng nghĩa với tất cả là miễn phí; và (2) Giảng viên cần được đền bù xứng đáng khi thiết kế/tạo lập TNGDM!

Cấp phép mở Creative Commons (CC) -1

1. Cấp phép mở và vấn đề sở hữu trí tuệ liên quan tới TNGDM

- **Cấp phép mở CC** là hành động của tác giả hoặc bên nắm giữ các quyền bản quyền **trao quyền trước một cách công khai cho bất kỳ ai** để sử dụng tác phẩm sáng tạo của họ **theo luật bản quyền**.
- Cấp phép mở là chế độ “Giữ lại một số quyền” (Some Rights Reserved)!, tương phản với chế độ “Giữ lại tất cả các quyền” (All Rights Reserved)!

Chế độ quyền tác giả	Biểu tượng	Tuyên bố các quyền
Copyright		Giữ lại tất cả các quyền
Copyleft		Giữ lại tất cả những điều sai trái
Creative Commons		Giữ lại một số quyền

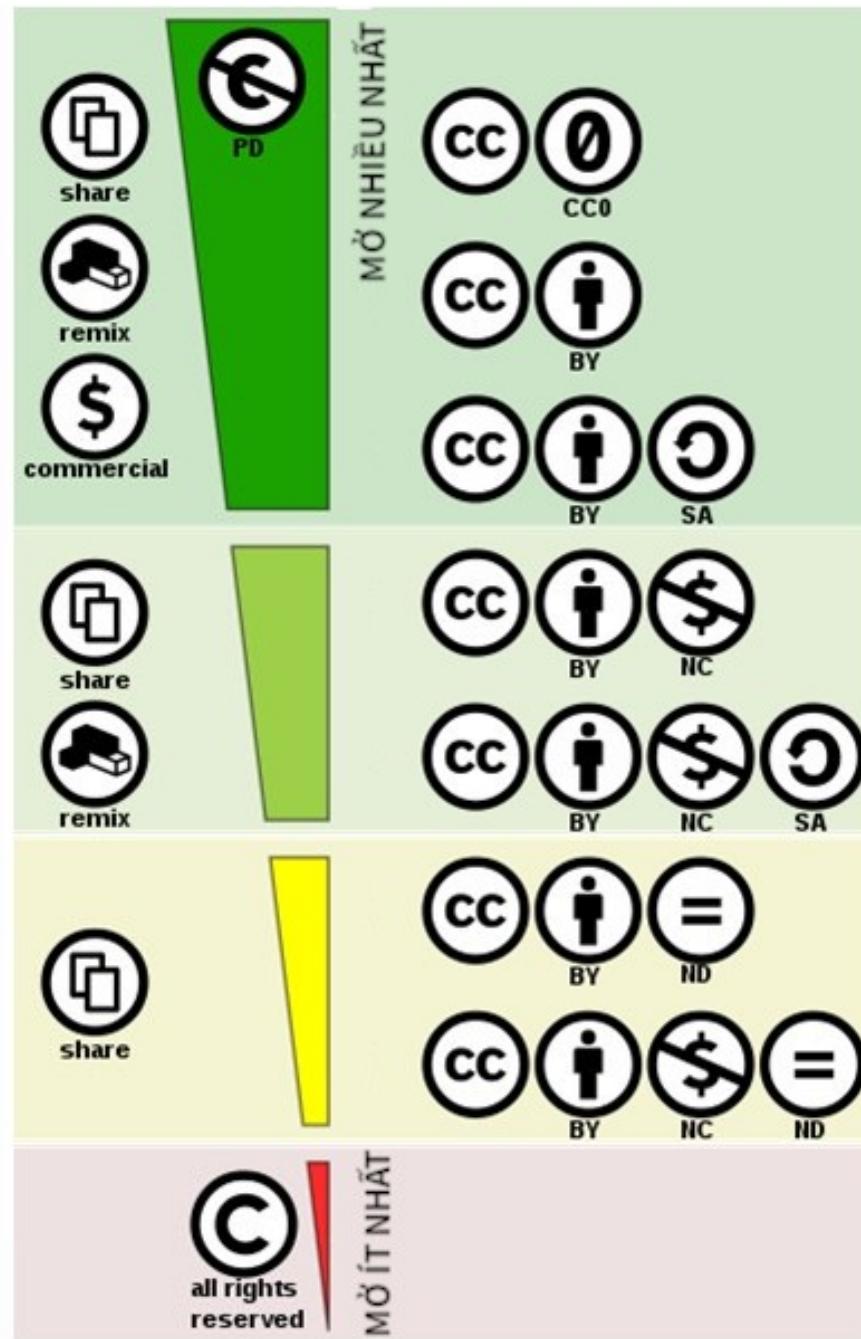
Các chế độ Quyền tác giả. UNESCO, 2015 [En, p.34] [Vi, tr.54]

Cấp phép mở Creative Commons (CC) - 2

- 4 tùy chọn
- 2 công cụ cho PVCC
- 6 giấy phép tiêu chuẩn, khi sử dụng phải thừa nhận ghi công cho tác giả
- Không phải giấy phép CC nào cũng phù hợp với định nghĩa của TNGDM!

TNGDM ↑
↓ KHÔNG LÀ TNGDM

2. Hệ thống giấy phép CC với TNGDM

GHI CÔNG (ATTRIBUTION)

Người khác có thể sao chép, phân phối, hiển thị, thể hiện và pha trộn tác phẩm nếu họ thừa nhận ghi công tên của người sáng tạo.

CHIA SẺ TƯƠNG TỰ (SHARE ALIKE)

Người khác có thể sao chép, phân phối, hiển thị, thể hiện và sửa đổi tác phẩm, miễn là họ phân phối bất kỳ tác phẩm nào đã sửa đổi với điều khoản y hệt.

PHI THƯƠNG MẠI (NON COMMERCIAL)

Người khác có thể sao chép, phân phối, hiển thị, thể hiện, sửa đổi và sử dụng tác phẩm vì bất kỳ mục đích nào khác với mục đích thương mại.

KHÔNG CÓ CÁC TÁC PHẨM PHÁI SINH (NO DERIVATIVE WORKS)

Người khác chỉ có thể sao chép, phân phối, hiển thị và thể hiện các bản sao gốc của tác phẩm.

Cấp phép mở Creative Commons (CC) - 3

Tên giấy phép (Việt - Anh)	Biểu tượng & Ký hiệu	Mô tả giấy phép, các quyền và nghĩa vụ của người sử dụng
Dấu phạm vi công cộng Public Domain Mark	PUBLIC DOMAIN No Copyright	Dấu phạm vi công cộng được sử dụng để gắn cho một tác phẩm ở dạng kỹ thuật số khi số hóa tác phẩm gốc dạng tương tự (analog) của nó hiện đang nằm trong phạm vi công cộng và hết thời hạn bảo vệ của Luật sở hữu trí tuệ. Bạn được phép làm bất kỳ điều gì với tác phẩm đó.
CC Không CC Zero	PUBLIC DOMAIN CC0	Đây là giấy phép đặc biệt. Tất cả các quyền được trao cho bạn. Tác phẩm nằm trong phạm vi công cộng. Bạn được phép làm bất kỳ điều gì với tác phẩm đó.
CC Ghi công CC Attribution	CC BY	Bạn được phép chia sẻ (sao chép và phân phối lại tác phẩm trong bất kỳ phương tiện hay định dạng nào), tùy chỉnh (pha trộn, biến đổi, và xây dựng dựa vào tác phẩm đó vì bất kỳ mục đích gì, kể cả thương mại hóa), miễn là bạn thừa nhận ghi công đúng cho (các) tác giả.
CC Ghi công - Chia sẻ tương tự CC Attribution - ShareAlike	CC BY-SA	Bạn được phép chia sẻ, tùy chỉnh, kể cả thương mại hóa, miễn là bạn thừa nhận ghi công đúng cho (các) tác giả, và tác phẩm phái sinh của bạn (nếu có) sẽ phải mang giấy phép giống như của tác phẩm gốc.
CC Ghi công - Phi thương mại CC Attribution - NonCommercial	CC BY-NC	Bạn được phép chia sẻ, tùy chỉnh nhưng không được phép sử dụng tác phẩm vào các mục đích thương mại, và bạn luôn phải thừa nhận ghi công đúng cho (các) tác giả khi sử dụng tác phẩm đó.
CC Ghi công - Phi thương mại - Chia sẻ tương tự CC Attribution – NonCommercial - ShareAlike	CC BY-NC-SA	Bạn được phép chia sẻ, tùy chỉnh nhưng không được phép sử dụng tác phẩm vào các mục đích thương mại, tác phẩm phái sinh của bạn (nếu có) sẽ phải mang giấy phép giống như của tác phẩm gốc và bạn luôn phải thừa nhận ghi công đúng cho (các) tác giả khi sử dụng tác phẩm đó.
CC Ghi công - Không phái sinh CC Attribution – NoDerivatives	CC BY-ND	Bạn được phép chia sẻ, dù cho các mục đích thương mại hay phi thương mại, nhưng bạn không được sửa đổi tác phẩm, và bạn luôn phải thừa nhận ghi công đúng cho (các) tác giả khi sử dụng tác phẩm đó.
CC Ghi công - Phi thương mại - Không phái sinh CC Attribution – NonCommercial – NoDerivatives	CC BY-NC-ND	Bạn được phép chia sẻ, nhưng không được sử dụng cho các mục đích thương mại, cũng không được sửa đổi tác phẩm, và bạn luôn phải thừa nhận ghi công đúng cho (các) tác giả khi sử dụng tác phẩm đó.

Cấp phép mở Creative Commons (CC) - 4

3. Số lượng tác phẩm được cấp phép mở CC **hết năm 2022:** > **2,5 tỷ** tác phẩm.

4. Các lớp giấy phép CC và việc máy đọc được

Three “Layers” Of Licenses

Giấy phép CC có 3 lớp:

- **Legal Code:** Dành cho các luật sư
- **Human Readable:** Con người đọc được
- **Machine Readable:** Máy đọc được theo ngôn ngữ thể hiện quyền - REL (Right Expression Language)
→ điều giải thích vì sao tài nguyên được cấp phép mở CC để máy hiểu được!

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License .
--

 This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Cấp phép mở CC
Người đọc được!

Cấp phép mở CC theo Ngôn ngữ Thể hiện Quyền - REL (Rights Expression Language): Máy đọc được!

Cấp phép mở Creative Commons (CC) - 5

5. Công cụ chọn/sinh giấy phép CC và việc thừa nhận ghi công cho tác giả

▼ Chọn giấy phép cho tác phẩm

LICENSE CHOOSEN

1 Do you know which license you need?

- Yes
- No

2 Which license do you need?

License —choose a license—

3 Attribution details (optional)

This helps others attribute your work to you, and fills in machine-readable code.

Title of work

Untitled

Creator of work

Jane Doe

Link to work

<https://creativecommons.org>

Link to Creator Profile

<https://creativecommons.org>

Year of creation

1999

▼ Sinh giấy phép khi trộn 2 tác phẩm

	PUBLIC DOMAIN	0 PUBLIC DOMAIN	CC BY	CC BY SA	CC BY NC	CC BY ND	CC BY NC	CC BY NC ND
0 PUBLIC DOMAIN	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗
CC BY	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗
CC BY SA	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✗
CC BY NC	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✓	✗
CC BY ND	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗
CC BY NC	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✓	✗
CC BY NC ND	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗	✗

Thực hành ghi công với
nhiều thông tin hơn TASL

Thực hành ghi công tốt nhất: TASL

- **Title** - Tiêu đề (Tên) của tác phẩm
- **Author** - Tác giả của tác phẩm
- **Source** - Nguồn của tác phẩm: Liên kết tới tác phẩm
- **License** - Giấy phép của tác phẩm: Tên + Liên kết tới giấy phép

- <http://creativecommons.org/choose/>
- Hỏi đáp về Creative Commons

Cấp phép mở Creative Commons (CC) - 6

6. Ví dụ về Cấp phép Mở CC cho các ấn phẩm mới trên trực tuyến của WIPO

Except for some content published under more restrictive terms, new WIPO online publications and other online content are issued under an [Attribution 4.0 International CC license \(CC BY 4.0\)](#). This allows anyone to reproduce, distribute, adapt, translate and publicly perform content published online under WIPO's name, without explicit permission, provided that such use is accompanied by an acknowledgement that WIPO is the source, and clearly indicates if changes are made to the original content.

“Ngoại trừ vài nội dung được xuất bản theo các điều khoản hạn chế hơn, các xuất bản phẩm mới trên trực tuyến và các nội dung trên trực tuyến khác của WIPO được phát hành theo giấy phép CC BY 4.0 Quốc tế. Điều này cho phép bất kỳ ai tái tạo lại, phân phối, tùy chỉnh, dịch và trình bày công khai nội dung được xuất bản trên trực tuyến dưới tên của WIPO, không cần sự cho phép rõ ràng, miễn là sử dụng như vậy đi với sự thừa nhận ghi công WIPO là nguồn, và chỉ rõ nếu có những thay đổi đối với nội dung gốc ban đầu.”

Chính sách Truy cập Mở của WIPO [En] [Vi] từ tháng 11/2016 sử dụng các giấy phép Creative Commons cho các Tổ chức Liên Chính phủ - IGO (Intergovernmental Organizations) [En] [Vi].

Cấp phép mở Creative Commons (CC) - 7

7. Chứng chỉ CC cho các nhà giáo dục, thủ thư hàn lâm, và văn hóa mở, En - Vi

- Bài 1: Creative Commons là gì?
- Bài 2: Luật bản quyền
- Bài 3: Cấu trúc của giấy phép CC
- Bài 4: Sử dụng các giấy phép CC và các tác phẩm được cấp phép CC
- Bài 5: CC cho các nhà giáo dục
- Bài 5: CC cho các thủ thư hàn lâm
- Bài 5: CC cho Văn hóa Mở

8. Kiểm tra kiến thức của bạn về CC với trò chơi: Giấy phép CC nào là đúng?

Cấp phép mở Creative Commons (CC) -8

9. Cấp phép mở và đầu ra của các mô hình/ứng dụng/hệ thống AI

Báo cáo về **Bản quyền và AI** của Văn phòng Bản quyền Hoa Kỳ, **Phần 2, trang 10:**

“Trong khi AI chỉ hỗ trợ tác giả trong quá trình sáng tạo, việc sử dụng AI không làm thay đổi khả năng bảo vệ bản quyền của sản phẩm. Ở thái cực ngược lại, **nếu nội dung hoàn toàn do AI tạo ra, thì nội dung đó không thể được bảo vệ bản quyền.**”

David Wiley (2023): *AI, Thiết kế hướng dẫn, và OER*:

“Theo Văn phòng Bản quyền Hoa Kỳ, **đầu ra từ các chương trình như ChatGPT hoặc Stable Diffusion không đủ điều kiện để được bảo vệ bản quyền.**”

Trừ khi có điều gì đó khá nghiêm trọng xảy ra:

“**Đầu ra của các chương trình AI tạo sinh sẽ tiếp tục được chuyển ngay vào phạm vi công cộng. Do đó, chúng sẽ là TNGDM theo định nghĩa chung**”

Cấp phép mở Creative Commons (CC) -9

9. Cấp phép mở và đầu ra của các mô hình/ứng dụng/hệ thống AI

Hướng dẫn nghiên cứu của khoa về ChatGPT và các công cụ AI của trường Cao đẳng Cộng đồng Tiderwater: Lưu ý khi thừa nhận ghi công những gì do AI tạo ra: “Tài nguyên Giáo dục Mở trong thư viện” của Nguyễn Văn A được cấp giấy phép CC BY 4.0, ngoại trừ những nơi có ghi chú hoặc nội dung tương tự như “Tất cả hình ảnh đều do Meta AI tạo ra và thuộc phạm vi công cộng thông qua CC0”.

Lưu ý:

- Luật SHTT của Việt Nam chưa có điều khoản nào về tài liệu do AI tạo ra!
- Theo định nghĩa TNGDM, các tài liệu nằm trong PVCC là TNGDM! (xem phần trên)

10. Tạo lời nhắc đầu vào cho AI như là TNGDM

- Lời nhắc là thông tin đầu vào bạn đưa vào hệ thống AI để có được kết quả cụ thể, nó nên được cấp phép mở để trở thành TNGDM, cho phép bất kỳ ai không mất tiền để truy cập, sử dụng lại, tái mục đích, tùy chỉnh và phân phối lại nó.
- Vài gợi ý khi thiết kế lời nhắc: (1) **Lời nhắc hiệu quả cho AI: Những điều cơ bản;** (2) **12 thực hành và gợi ý tốt nhất khi thiết kế lời nhắc;** và (3) **Hướng dẫn nghiên cứu** của khoa về ChatGPT và các công cụ AI

Cấp phép mở Creative Commons (CC) -10

11. Quan hệ giữa AI tạo sinh và TNGDM

Lời nhắc đầu vào

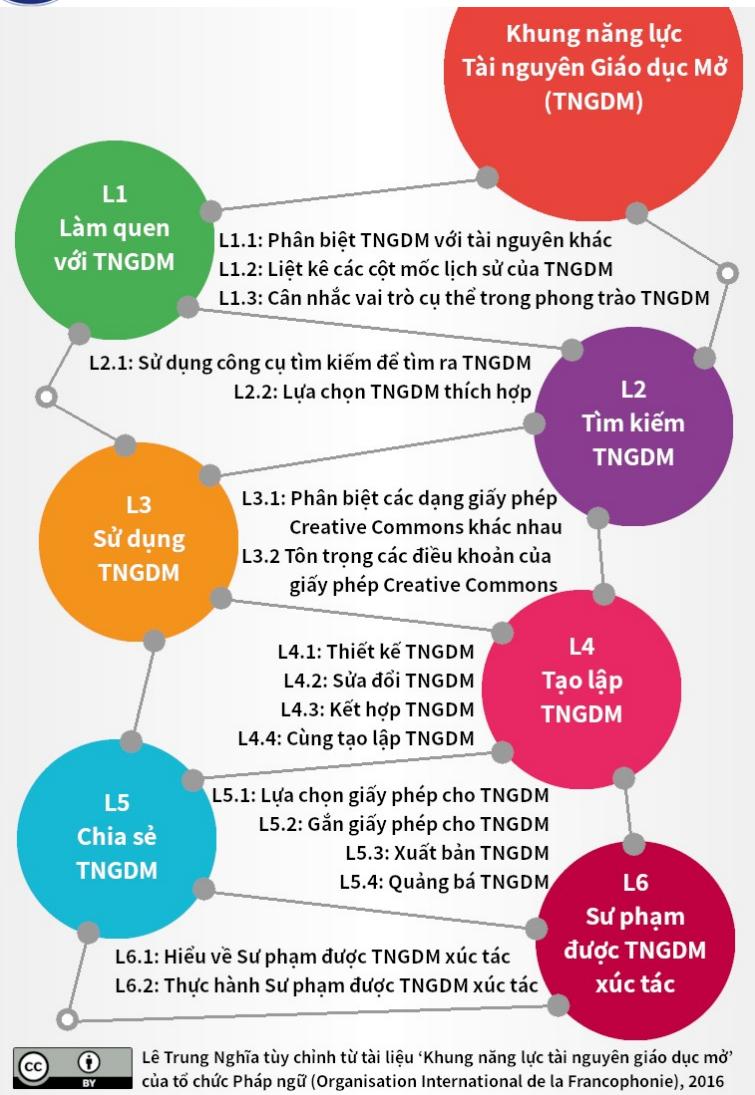
Lời nhắc tinh xảo do con người tạo ra nên được cấp phép mở, ví dụ như các giấy phép Creative Commons, để trở thành TNGDM để bất kỳ ai cũng có quyền không mất tiền để truy cập, sử dụng lại, tái mục đích, tùy chỉnh và phân phối lại chúng theo định nghĩa TNGDM trong Khuyến nghị TNGDM 2019 của UNESCO.

Kết quả đầu ra

Kết quả đầu ra từ AI tạo sinh không đủ điều kiện để được bảo vệ bản quyền; chúng là Tài nguyên Giáo dục Mở (TNGDM) nằm trong phạm vi công cộng theo định nghĩa TNGDM trong Khuyến nghị TNGDM 2019 của UNESCO, đã được 193 quốc gia thành viên thông qua ngày 25/11/2019.

Khung năng lực TNGDM cho Giảng viên V2.0

Lê Trung Nghĩa tùy chỉnh từ tài liệu 'Khung năng lực tài nguyên giáo dục mở' của tổ chức Pháp ngữ (Organisation Internationale de la Francophonie), 2016

Các sửa đổi bổ sung của phiên bản V2.0	... so với phiên bản V1.0
Chương 1. Triết lý của nguồn mở	
Chương 2. Khuyến nghị TNGDM 2019 của UNESCO	
2.1. Định nghĩa TNGDM	BS: Hình 2.1
Chương 3. Cấp phép mở và hệ thống giấy phép mở CC	
3.1. Cấp phép mở và vấn đề SHTT liên quan tới TNGDM	BS: thông tin về phạm vi công cộng
3.7. Hỏi đáp thường gặp về Creative Commons	BS: trò chơi 'Khớp các giấy phép CC'
3.8. Ví dụ nổi bật về chính sách sử dụng giấy phép CC	BS: toàn bộ mục 3.8.
3.9. Chứng chỉ CC cho các nhà giáo dục, thủ thư ...	BS: toàn bộ mục 3.9.
Chương 4. Khung năng lực TNGDM	
Tổng quan KNL TNGDM	
L1.2. Liệt kê các cột mốc lịch sử của TNGDM	BS: cơ sở để xây dựng KNL TNGDM V2.0
L2.1. Sử dụng công cụ tìm kiếm để tìm ra TNGDM	BS: Bảng 4.1. So sánh các phiên bản KNL...
L4.1. Thiết kế TNGDM	SĐBS: Hình 4.1. KNL TNGDM cho GV V2.0
L6. Sư phạm được TNGDM xúc tác	BS: thông tin các sự kiện gần đây về TNGDM
L6.1. Hiểu về Sư phạm được TNGDM xúc tác	BS: thông tin các trang web về TNGDM
L6.2. Thực hành Sư phạm được TNGDM xúc tác	BS: trang web về các công cụ thiết kế TNGDM
L6.2. Thực hành Sư phạm được TNGDM xúc tác	BS: toàn bộ lĩnh vực năng lực
L6.3. Xuất bản TNGDM	BS: toàn bộ năng lực
L6.4. Quảng bá TNGDM	BS: toàn bộ năng lực
Chương 5. Phát triển TNGDM bền vững	
5.2. Mô hình doanh thu của TNGDM/được cấp phép mở	BS: các mô hình doanh thu bền vững TNGDM
5.3. Các mô hình bền vững TNGDM	BS: toàn bộ năng lực
Chương 6. Tương lai của TNGDM	
6.2. Không chỉ chuyển đổi số, mà còn chuyển sang Khoa học Mở	BS: Thông tin về sự lãnh đạo và cập nhật bộ công cụ Khoa học Mở của UNESCO.

BS: Bổ sung; SĐBS: Sửa đổi & Bổ sung;

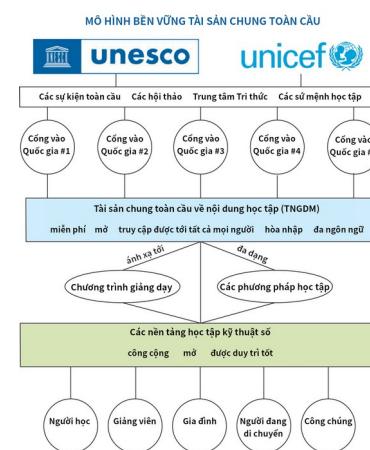
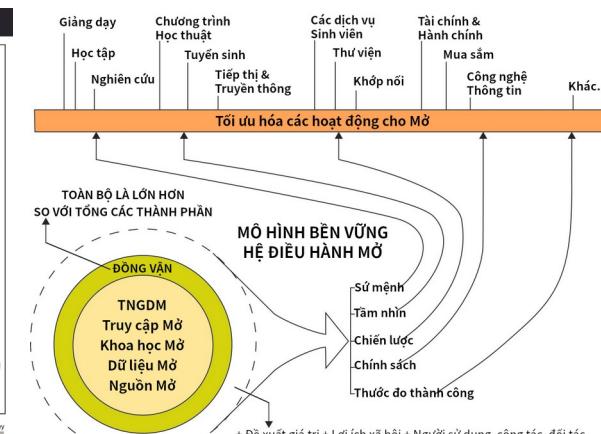
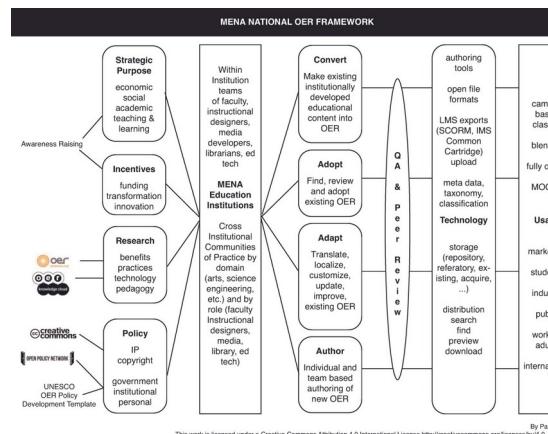
29/11/2024: Khung năng lực TNGDM cho giảng viên V2.0: 17 năng lực trong 6 lĩnh vực:

L1. Làm quen với TNGDM; L2. Tìm kiếm TNGDM; L3. Sử dụng TNGDM; L4. Tạo lập TNGDM; L5. Chia sẻ TNGDM; L6. Sư phạm được TNGDM xúc tác. Theo đó **L6 là lĩnh vực mới so với V1.0**.
 Hỗ trợ cho: (1) **Quyết định 1117/QĐ-TTg** ngày 25/09/2023; (2) **Kế hoạch 1919/KH-BGDDĐT** ngày 27/12/2024; (3) Các Khung năng lực số trong Giáo dục.

Thực hành khai thác TNGDM - 1

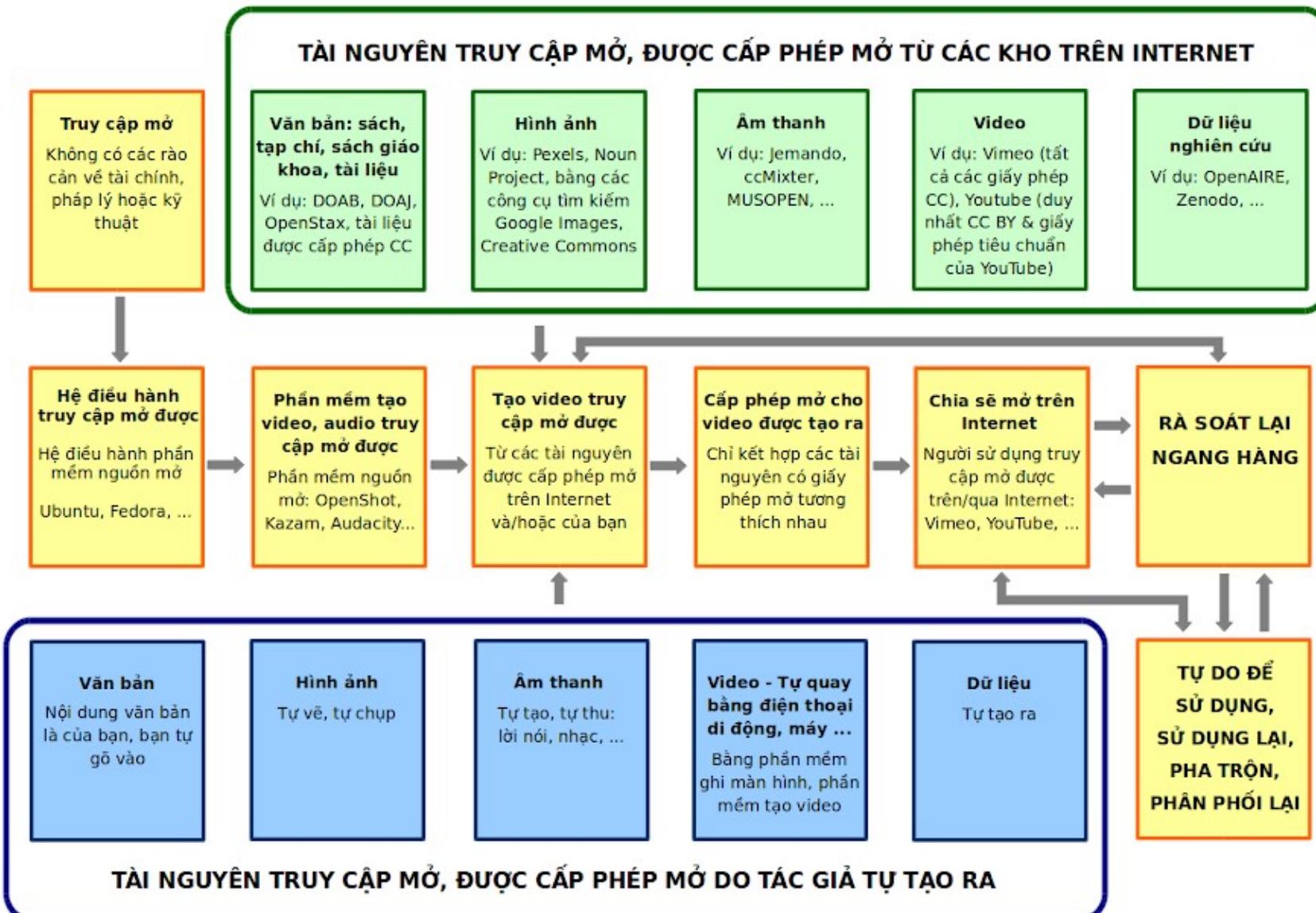
Một số thông tin hữu ích cho việc thực hành khai thác TNGDM

- Số lượng các tài nguyên được cấp phép CC **hết năm 2022**: hơn **2,5 tỷ**. Một số hub: OERCommons; State of the Commons 2017; OER in TVET; CCCOER; europeana; NIH; CK-12; Gutenberg; PheT Colorado; Software Heritage; Open Library (UNCEF / Vi).
- Công cụ tìm kiếm, cả toàn văn và theo trường dữ liệu, và **nâng cao chung/cho ảnh**.
- Một số trang liệt kê các công cụ tạo lập, sửa đổi, tùy chỉnh, phối lại TNGDM, ví dụ: **ĐH Empire** Bang New York, **Thư viện ĐH Texas**; hoặc **phân biệt TNGDM với MOOC**.
- Những điều cần tránh khi làm việc với TNGDM: **Open Washing / Wrapping** (tr.260)
- Tìm kiếm/Sử dụng/Tạo lập TNGDM với **tiêu chuẩn/định dạng mở**, tiêu chuẩn **FAIR**.
- Năng lực TNGDM **không thể thiếu** cho chuyển đổi số với **các khung năng lực số!**
- Năng lực TNGDM không thể thiếu để chuyển đổi sang **Giáo dục Mở & Khoa học Mở!**
- **Quyết định 1117/QĐ-TTg**, 25/09/2023: Phê duyệt Chương trình xây dựng **mô hình** nguồn tài nguyên giáo dục mở trong giáo dục đại học → **Các mô hình bền vững TNGDM.**

Thực hành khai thác TNGDM -2

- Cấp phép Mở và gợi ý thửa nhận ghi công cho tác giả bằng **công cụ chọn giấy phép**
- Thực hành các kỹ năng tìm kiếm, sử dụng, tạo lập, chia sẻ TNGDM thông qua việc thực hiện Lược đồ ‘**Tạo video Truy cập Mở sạch bản quyền**’.

Các PMTDNM tạo nên hệ thống không có rào cản về tài chính, pháp lý & kỹ thuật! - Đáp ứng các yêu cầu của Giáo dục Mở!

Hiện đang có rất nhiều hệ điều hành GNU/Linux

Tìm kiếm các PMTDNM bằng việc sử dụng cụm từ Linux Equivalent

Lược đồ:

Tạo video Truy cập Mở sạch bản quyền!

Thực hành khai thác TNGDM -3

TÀI NGUYÊN TRUY CẬP MỞ, ĐƯỢC CẤP PHÉP MỞ TỪ CÁC KHO TRÊN INTERNET

Văn bản: sách, tạp chí, sách giáo khoa, tài liệu

Ví dụ: DOAB, DOAJ, OpenStax, tài liệu được cấp phép CC

Hình ảnh

Ví dụ: Pexels, Noun Project, bằng các công cụ tìm kiếm Google Images, Creative Commons

Âm thanh

Ví dụ: Jemando, ccMixter, MUSOPEN, ...

Video

Ví dụ: Vimeo (tất cả các giấy phép CC), Youtube (đều nhất CC BY & giấy phép tiêu chuẩn của YouTube)

Dữ liệu nghiên cứu

Ví dụ: OpenAIRE, Zenodo, ...

Nguyên tắc: (1) Tiếng Anh/Tiếng Việt; (2) Kiểm tra giấy phép CC của tài liệu; (3) Chỉ tải về tài liệu được cấp phép CC! (4) Mở tài khoản để tải về/tải lên.

1. Hình ảnh: [CC Search_BrE](#); [Google Images \(gốc\)](#); [Noun Project \(gốc\)](#); [FlickrCC](#); [Europeana](#);
2. Video: [YouTube](#) (tiếng Việt); [Vimeo \(Vimeo Creative Commons\)](#) - tài khoản!
3. Âm thanh: [YouTube](#); [MUSOPEN - bản nhạc và bài nhạc \(gốc\)](#); [ccMixter \(gốc\)](#);
4. Văn bản: [sách_giáo khoa, tạp chí, khóa học](#): [OpenStax \(gốc, người dùng\)](#); [Libretexts](#); [Open Textbook Lib](#); [BCcampus](#); [EdtechBooks](#); [GDL](#); [DOAB \(gốc\)](#); [DOAJ \(gốc\)](#); [ROAR](#); [Lumen_Learning_Courses](#); [Unpaywall](#) với [Peerj](#), [SciPost](#), [MedrXiv](#), [Biorxiv](#), [ResearchGate](#), [Research Preprints Server List](#)

Phần cứng (nguồn) mở: [NIH 3D Print Exchange](#); [Makerbot Thingiverse](#); [OSMS](#); [SparkFun](#); [Arduino_ToS](#); [Open-Source Hardware](#); [Open-source hardware projects](#);

5. Dữ liệu mở: [Zenodo \(gốc\)](#), [OpenAIRE \(gốc\)](#), [EU OD Portal](#); [URI & 5stars](#); [URI docs](#).

Chỉ dẫn khai thác các tài nguyên được cấp phép mở trên [wikihow.vn](#)

Thực hành khai thác TNGDM -4

1. Văn bản:

- LibreOffice: (soạn thảo văn bản) + Writer2ePub (làm sách điện tử)
- [wikihow.vn](#) (tạo & sửa văn bản trực tiếp trong ứng dụng trên Internet)

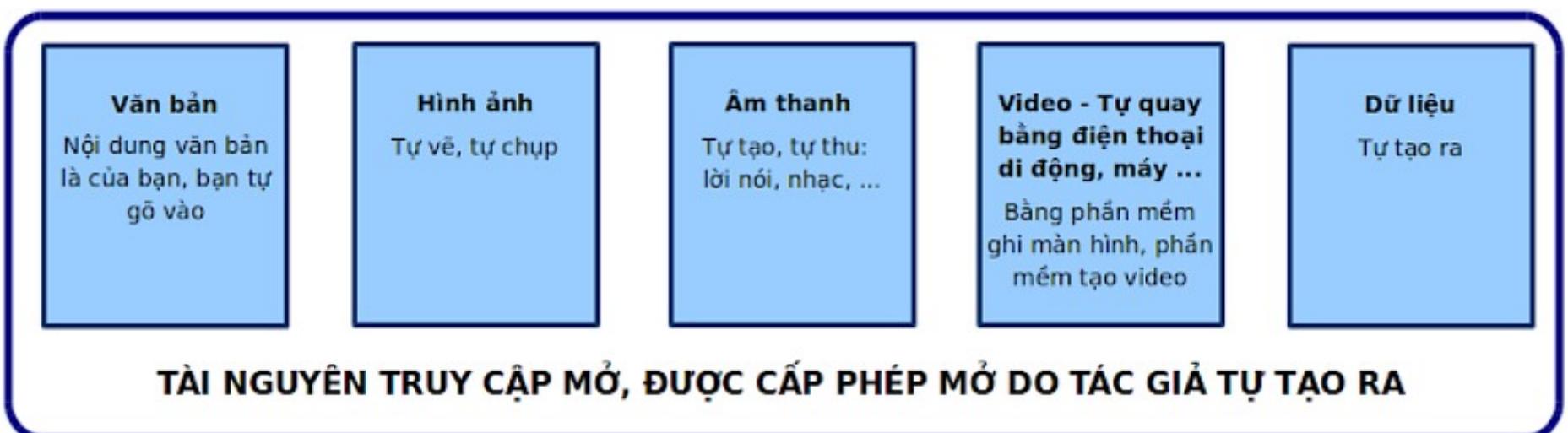
2. Hình ảnh:

- ScreenShot (chụp màn hình)
- GIMP (soạn thảo ảnh)

3. Âm thanh: [Audacity](#) (soạn thảo âm thanh)

4. Video:

- Kazam & Vokoscreen: Ghi lại màn hình
- OpenShot: (soạn thảo video)

Thực hành khai thác TNGDM -5

Bản địa hóa TNGDM tiếng nước ngoài

The screenshot shows the English version of the wikiHow article 'How to Use Padlet'. The title is 'How to Use Padlet'. Below it, there are three parts: 'Starting a Wall', 'Changing the Settings', and 'Sharing Your Wall'. The main content describes Padlet as an Internet site for collaboration, mentioning its use in education and business.

The screenshot shows the Vietnamese translation of the same article. The title is 'Cách để Sử dụng Padlet'. The main content is identical to the English version, describing Padlet as a platform for collaboration and its use in various fields.

Từ [wikihow.com](https://www.wikihow.com) tiếng Anh → bản địa hóa sang tiếng Việt cho [wikihow.vn](https://www.wikihow.vn)

Với hệ thống các trang wikiHow, bạn có thể:

1. Tìm kiếm và sử dụng các TNGDM (16 ngôn ngữ)
2. Tạo lập, tùy biến và sửa đổi các TNGDM (nếu bạn có quyền)

Lưu ý: Bạn cần được huấn luyện để viết được bài trên [wikihow.vn](https://www.wikihow.vn)!

Thực hành khai thác TNGDM -6

TNGDM được tạo ra từ AI tạo sinh

- Rất nhiều công cụ AI (**ví dụ** 50 công cụ AI) giúp tạo ra nội dung cho nhiều lĩnh vực.

Một vài ví dụ:

- Sử dụng **Google Gemini** làm việc với đầu ra văn bản, hình ảnh
- Sử dụng **Meta AI** làm việc với đầu ra văn bản, hình ảnh, video
- Sử dụng **Suno AI** làm việc với đầu ra âm thanh, nhạc

CẢM ƠN!

HỎI & ĐÁP

LÊ TRUNG NGHĨA
VIỆN NGHIÊN CỨU, ĐÀO TẠO VÀ PHÁT TRIỂN
TÀI NGUYÊN GIÁO DỤC MỞ (InOER),
HIỆP HỘI CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC CAO ĐẲNG VIỆT NAM (AVU&C)

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0007-7683-7703>

Email: letrungnghia.foss@gmail.com; nghialt@inoer.vn